EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

9. veebruar 2006 *

Liidetud kohtuasjades C-226/04 ja C-228/04,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel Tribunale amministrativo regionale del Lazio (Itaalia) 22. aprilli 2004. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 2. juunil 2004, menetluses

La Cascina Soc. coop. arl,

Zilch Srl (C-226/04)

versus

Ministero della Difesa,

Ministero dell'Economia e delle Finanze,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

Pedus Service,

Cooperativa Italiana di Ristorazione soc. coop. arl (CIR),

Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (INAIL),

ja

Consorzio G. f. M. (C-228/04)

versus

Ministero della Difesa,

La Cascina Soc. coop. arl,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann, kohtunikud K. Schiemann, N. Colneric, K. Lenaerts ja E. Juhász (ettekandja),

kohtujurist: M. Poiares Maduro,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 30. juuni 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— La Cascina Soc. coop. arl ja Zilch Srl, esindajad: advokaadid D. Grossi, G. Romano-Cesareo ja D. Cusmano,

— Itaalia valitsus, esindajad: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* D. Del Gaizo,

— Austria valitsus, esindaja: M. Fruhmann,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: A. Aresu ja K. Wiedner,

olles 8. septembri 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlused puudutavad nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiivi 92/50/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike teenuslepingute sõlmimise kord (EÜT L 209, lk 1; ELT eriväljaanne 06/01, lk 322; edaspidi „direktiiv"), artikli 29 esimese lõigu punktide e ja f tõlgendamist.

2 Need taotlused on esitatud kohtuvaidlustes äriühingu La Cascina Soc. coop. arl (edaspidi „La Cascina"), äriühingu Zilch Srl (edaspidi „Zilch") ja consorzio G. f. M. (edaspidi „G. f. M.") ning Itaalia kaitseministeeriumi ja majandus- ja rahandusministeeriumi kui tellija vahel seoses ühelt poolt nende ettevõtjate kõrvaldamisega teenuste riigihankemenetlusest ning teiselt poolt selle direktiivi siseriiklikusse õigusesse ülevõtmist tagavate Itaalia õigusnormide vastava sätte kooskõlaga direktiivi artikliga 29.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 Direktiivi teisest ja kolmandast põhjendusest tuleneb, et see on vastu võetud „siseturu järkjärguliseks rajamiseks" ette nähtud meetmete raames ning et selleks tuleb „kooskõlastada riiklike teenuslepingute sõlmimise kord".

4 Direktiivi kahekümnendas põhjenduses on sätestatud, et „[...] välistamaks tegevust, mis piirab konkurentsi üldisemalt ja eelkõige teiste liikmesriikide kodanike osalemist lepingute sõlmimisel, tuleb teenuseosutajate pääsu hankelepingute sõlmimise juurde parandada".

5 Riigihangete võimalikult laiale konkurentsile avatuse vaimus on direktiivi artikli 13 lõikes 5 pakkumise korraldamise kohta ette nähtud, et „[i]gal juhul peab osalema kutsutud kandidaatide arv olema piisav reaalse konkurentsi tagamiseks". Selle direktiivi artikli 27 lõike 2 teises lõigus on piiratud menetluste kohta sarnaselt sätestatud, et „[i]gal juhul peab kandidaatide arv, kellel palutakse pakkumine esitada, olema piisav reaalse konkurentsi tagamiseks".

6 Direktiivi VI jaotise 2. peatüki artiklis 29 pealkirjaga „Kvalitatiivse valiku kriteeriumid" on ette nähtud:

„Pakkumisest võib kõrvaldada teenuseosutaja:

a) kes on pankrotis või likvideerimisel, kellele kohus on määranud halduri, kes on sõlminud kokkuleppe võlausaldajatega, kes on peatanud äritegevuse või on siseriiklike õigusnormide alusel toimuva samalaadse menetluse tõttu analoogilises olukorras;

b) kelle suhtes on algatatud menetlus pankroti väljakuulutamiseks, sundlikvideerimiseks, halduri määramiseks kohtu poolt või võlausaldajatega kokkuleppe sõlmimiseks, või muu samalaadne menetlus siseriiklike õigusnormide alusel;

c) kes on *res judicata* jõudu omava kohtuotsusega tema ametialaste käitumisreeglitega seotud süüteos süüdi mõistetud;

d) kes on raskelt eksinud ametialaste käitumisreeglite vastu, kui tellija suudab seda mis tahes viisil tõendada;

e) kes on täitmata jätnud sotsiaalkindlustusmaksetega seonduvad kohustused, mis tal on vastavalt oma asukohariigi või tellija riigi õigusaktidele;

f) kes on täitmata jätnud maksukohustused, mis tal on vastavalt oma asukohariigi või tellija riigi õigusaktidele;

g) kes on käesoleva peatüki alusel nõutavaid andmeid esitades või neid esitamata jättes toime pannud raske pettuse.

Kui tellija nõuab teenuseosutajalt tõendusmaterjali selle kohta, et ükski punktides a, b, c, e ega f nimetatud juhtum tema puhul ei kehti, aktsepteerib ta küllaldase tõendina:

— [...]

— punktide e või f puhul asjaomase liikmesriigi pädeva asutuse väljastatud tõendit.

[...]

Liikmesriigid määravad artiklis 44 nimetatud tähtaja jooksul asutused ja organid, kellel on õigus selliseid dokumente või tõendeid väljastada, ning teatavad sellest viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile."

Siseriiklikud õigusnormid

7 Direktiiv on Itaalia siseriiklikusse õigusesse üle võetud 17. märtsi 1995. aasta dekreetseadusega nr 157 (*GURI* nr 104, 6.5.1995; edaspidi „dekreetseadus nr 157/1995").

8 Selle dekreetseaduse artikli 12 punktides d ja e, asendatud 25. veebruari 2000. aasta dekreetseaduse nr 65 artikliga 10 (*GURI* nr 70, 24.3.2000; edaspidi „dekreetseaduse nr 157/1995 artikkel 12"), millega võetakse siseriiklikusse õigusesse üle direktiivi artikkel 29, on sätestatud:

„[...] pakkumisest kõrvaldatakse kandidaat:

kes ei ole nõuetekohaselt täitnud kohustust maksta töötajate eest sotsiaalkindlustusmakseid, mis tal on vastavalt Itaalia või tema asukohariigi õigusaktidele;

kes ei ole nõuetekohaselt täitnud maksukohustust, mis tal on vastavalt Itaalia või tema asukohariigi õigusaktidele."

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

9 Itaalia kaitseministeerium avaldas detsembris 2000 *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*'s ning Euroopa Ühenduste Teatajas hanketeate riigi territooriumil hajutatud kaitseministeeriumi organite ja osakondade toitlustamise teenuste piiratud ja kiirendatud menetlusega riigihankelepingu sõlmimiseks. Osalemistaotluste esitamise tähtajaks oli kehtestatud 15. jaanuar 2003 ja pakkumiste esitamise tähtajaks 3. märts 2003.

10 See hanketeade koosnes 16 osast. Neist igaühe jaoks oli ette nähtud erinev aastatasu, spetsiifiline täitmise koht ja eriliste teenuste paketi osutamine.

11 Sellele hanketeatele vastasid muu hulgas La Cascina ja Zilch, ettevõtjate ajutise ühenduse koosseisus, enamiku ettenähtud 16 osa kohta ning G. f. M. ainult osa nr 7 kohta.

12 Tellija otsustas 4. detsembril 2003 kõrvaldada menetlusest La Cascina ja G. f. M. põhjendusel, et nad ei ole nõuetekohaselt täitnud oma kohustusi maksta töötajate eest sotsiaalkindlustusmakseid, ning Zilchi põhjendusel, et ta ei ole nõuetekohaselt täitnud oma maksukohustusi.

13 Kolm kõnealust ettevõtjat nõudsid eelotsusetaotluse esitanud kohtus selle otsuse tühistamist. Eelkõige väitsid La Cascina ja G. f. M., et sotsiaalkindlustusmaksed korrigeeriti tagantjärele. Zilch kinnitas omalt poolt, et osa nõutud maksude kohta kohaldati maksusoodustust ning et ülejäänud osa tasumisele kuuluvate maksude kohta kohaldati tema suhtes „karistusest vabastamist" siseriikliku seadusandja poolt 2002. aastal vastu võetud korrigeerimisakti kohaselt, mille alusel lubati tal tasuda need osade kaupa.

14 Tellija väitis vastupidi, et tagantjärele korrigeerimine ei tähendanud seda, et hagejaks olevad ettevõtjad olid osalemistaotluse esitamise tähtaja lõppedes, nimelt 15. jaanuaril 2003, oma kohustused nõuetekohaselt täitnud.

15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, et direktiivi artikkel 29 ja dekreetseaduse nr 157/1995 artikkel 12 on sõnastatud erinevalt. Kui ühenduse sättes on ette nähtud võimalus pakkumisest kõrvaldada teenuseosutaja, „kes on täitmata jätnud" oma kohustused, näeb siseriiklik säte ette selle isiku kõrvaldamise, „kes ei ole nõuetekohaselt täitnud" oma kohustusi.

16 See kohus küsib järelikult, kas põhikohtuasjas käsitletud siseriiklik säte ei ole leebem ega anna siseriiklikele asutustele rohkem tegutsemisruumi, ning viitab selles osas lahknevatele tõlgendustele, mis tulenevad Itaalia kohtute poolt selles küsimuses tehtud otsustest. Osa neist kohtutest peab tagantjärele, nimelt pärast osalemistaotluse esitamise tähtaja lõppemist, korrigeerimist vastuvõetavaks kahel juhul:

— kui huvitatud isikud on vaidlustanud oma kohustuste põhjendatuse siseriiklike pädevate haldus- või kohtuvõimude ees,

— kui huvitatud isikud, kes ei ole tegelikult täitnud oma kohustusi, on siiski saanud riigilt maksusummat vähendavate või tühistavate meetmete alusel võimaluse tagantjärele korrigeerida oma sotsiaalkindlustusmaksete ja maksudega seotud olukorda, või neid on karistusest vabastatud.

17 Leides, et selline tõlgendamine võib viia teenuseosutajate ebavõrdse kohtlemiseni ja halvata pakkumismenetluse, otsustas Tribunale amministrativo regionale del Lazio kohtumenetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„Euroopa Kohtult küsitakse eelotsust järgmistes küsimustes.

1. Kas asjaomase direktiivi eespool viidatud sätteid tuleb tõlgendada nii, et kui seadusandja kasutab sõnastusi „kes on täitmata jätnud sotsiaalkindlustusmaksetega seonduvad kohustused, mis tal on vastavalt oma asukohariigi või tellija riigi õigusaktidele" ja „kes on täitmata jätnud maksukohustused, mis tal on vastavalt oma asukohariigi või tellija riigi õigusaktidele", siis peab ta silmas vaid olukorda — kõiki teisi välistades —, kus ettevõtja on pakkumismenetluses osalemise taotluse esitamise tähtaja lõppedes (või igal juhul enne lepingu sõlmimise otsuse vastu võtmist [...]) täitnud antud kohustused, tehes antud makse täielikult ja viivitamata?

2. Kui seega Itaalia siseriiklikku sätet, mis neid üle võtab (nimelt 17. märtsi 1995. aasta dekreetseaduse nr 157 artikli 12 punktid d ja e) — niivõrd, kuivõrd see võimaldab vastupidiselt eespool viidatud ühenduse õigusnormidele pakku-

misest kõrvaldada ettevõtja, kes „ei ole nõuetekohaselt täitnud kohustust maksta töötajate eest sotsiaalkindlustusmakseid, mis tal on vastavalt Itaalia või tema asukohariigi õigusaktidele" ja kes „ei ole nõuetekohaselt täitnud maksukohustust, mis tal on vastavalt Itaalia või tema asukohariigi õigusaktidele" — tuleb tõlgendada vaid viitena tema kohustuste täitmata jätmisele —, mida saab kontrollida ülalviidatud kuupäeval (pakkumismenetluses osalemise taotluse esitamise tähtaja lõppedes; või enne kas või esialgse lepingu sõlmimise otsuse vastuvõtmise kuupäeva), välistades igasuguse hilisema „korrigeerimise"?

3. Kui vastupidiselt (olukordadele, kus eespool punktis 2 esitatu kohaselt tuleb siseriiklikku sätet pidada ühenduse sätte mõttest ja eesmärgist kõrvale kalduvaks), võib leida, et kõnealuses direktiivis sisalduvate ühenduse õigusnormide ülevõtmise raames talle langevaid kohustusi silmas pidades võib siseriiklik seadusandja ette näha olukordi, kus pakkumistele lubatakse ka ettevõtjaid, kes ei ole küll „nõuetekohaselt täitnud" kohustusi antud pakkumisel osalemise tähtaja lõppedes, ent näitavad, et nad võivad oma olukorda korrigeerida (ja et nad on võtnud samme selle eesmärgi saavutamiseks) enne pakkumise vastuvõtmist?

4. Lõpuks olukordades, kus eespool punktis 3 toodud tõlgendust võib pidada võimalikuks – ja et seega võib pidada võimalikuks vastu võtta paindlikumaid sätteid võrreldes ühenduse seadusandja poolt kasutatud rangema mõistega „kohustusi täitma" –, kui see säte ei ole vastuolus ühenduse üldpõhimõtetega, nagu kõigi liidu kodanike võrdne kohtlemine või — osas, mis puudutab vaid pakkumist – võrdsuse (*par condicio*) tagamine kõigile seal osaleda soovivatele ettevõtjatele?"

Eelotsuse küsimused

18 Esmalt tuleb esile tõsta, et vastavalt direktiivi II jaotise sätetele erineb selle sätete kohaldamine olenevalt asjaomaste teenuste liigitamisest. See liigitamine, mis nõuab faktide hindamist, kuulub siiski eelotsusetaotluse esitanud kohtu pädevusse; seega asub Euroopa Kohus tõlgendama direktiivi sätteid, millele eelotsusetaotluses on viidatud. Sellest eelotsusetaotlusest nähtub muu hulgas, et see puudutab piiratud menetlust direktiivi tähenduses.

19 Oma küsimustes soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada esiteks, kas direktiivi artikli 29 esimese lõigu punkte e ja f tuleb tõlgendada nii, et siseriiklik säte, mis viitab teenuseosutaja olukorrale, kes „ei ole nõuetekohaselt täitnud" oma sotsiaalkindlustuse või maksudega seotud kohustusi, on sellega vastuolus. Teiseks uurib ta, millisel hetkel peab teenuseosutaja esitama tõendi nimetatud kohustuste täitmise kohta. Kolmandaks küsib ta, kas saab leida, et teenuseosutaja, kes on oma sotsiaalkindlustusmaksete või maksude tasumisega kas hilinenud või on saanud pädevatelt asutustelt nende maksete või maksude osade kaupa tasumise õiguse või on esitanud kaebuse haldusasutusele või kohtusse eesmärgiga vaidlustada oma sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustuste või maksukohustuste kehtivust või nende suurust, ei ole täitnud oma sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustusi või maksukohustusi direktiivi artikli 29 esimese lõigu punktide e ja f tähenduses.

20 Neile küsimustele vastamiseks tuleb esmalt esile tõsta, et riigihankeid puudutavate ühenduse direktiivide esemeks on riigihankeid käsitlevate siseriiklike menetluste kooskõlastamine. Direktiivi kolmandas põhjenduses on täpsemalt teenuste riigihankelepingute kohta sätestatud, et esimeses ja teises põhjenduses määratletud eesmärkide saavutamiseks „[...] tuleb kooskõlastada riiklike teenuslepingute sõlmimise kord".

21 Selles kooskõlastamise kontekstis on direktiivi artiklis 29 ette nähtud seitse kandidaatide pakkumisel osalemisest kõrvaldamise põhjust, mis tuginevad ametialastele käitumisreeglitele, maksevõimele või viimati nimetatud isikute usaldatavusele. See säte jätab kõikide nende pakkumisest kõrvaldamise põhjuste kohaldamise liikmesriikide otsustada — mida tõendab sellise fraasi kasutamine nagu „pakkumisest võib kõrvaldada [...]" isiku, keda on nimetatud sätte alguses — ning viitab punktides e ja f selgelt siseriiklikele õigusnormidele.

22 Seega, nagu märgib õigesti Euroopa Ühenduste Komisjon, on liikmesriikide kaalutlusõiguse piirid kehtestatud käsitletud sättes endas selliselt, et liikmesriigid ei saa ette näha muid kui selles sättes kehtestatud pakkumisest kõrvaldamise põhjuseid. See liikmesriikide kaalutlusõigus on samuti piiratud läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise üldpõhimõtetega (vt eelkõige 12. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-470/99: Universale-Bau jt, EKL 2002, lk I-11617, punktid 91 ja 92, ning 16. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-421/01: Traunfellner,EKL 2003, lk I-11941, punkt 29).

23 Järelikult ei ole selles osas direktiivi artiklis 29 ette nähtud selles märgitud pakkumisest kõrvaldamise põhjuste ühtset kohaldamist ühenduse tasandil, nii et liikmesriigid võivad neid pakkumisest kõrvaldamise põhjuseid üldse mitte kohaldada, pooldades võimalikult laia osavõttu hankelepingute sõlmimisest, või võtta need siseriiklikesse õigusnormidesse üle erinevate juhtumite korral varieeruva rangusega sätete kaudu ning vastavalt siseriiklikul tasandil valitsevatele õiguskorra, majanduslikele või sotsiaalsetele kaalutlustele. Selles valdkonnas on liikmesriikidel pädevus direktiivi artiklis 29 kehtestatud kriteeriume leevendada või muuta neid paindlikumaks.

24 Mis puudutab esiteks küsimust, kas direktiivi artikli 29 esimese lõigu punkte e ja f tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik säte, mis viitab teenuseosutaja seisundile, kes „ei ole nõuetekohaselt täitnud" oma sotsiaalkindlustuse või maksukohustusi, siis see säte annab liikmesriikidele võimaluse pakkumisest kõrvaldada kõik kandidaadid, „kes on täitmata jätnud" sotsiaalkindlustusmaksetega seotud kohustused ja maksukohustused „mis [neil] on vastavalt [siseriiklikele] õigusaktidele".

25 See säte ei sisalda fraasi „kes on täitmata jätnud [...] kohustused" määratlust. Arvestades käesoleva otsuse punktis 23 esitatud kaalutlusi, ei kavatsenud direktiivi autorid anda sellele fraasile ühenduses iseseisvat tähendust, vaid viitasid selles osas siseriiklikele õigusnormidele. Seega tuleb nende kohustuste sisu ja ulatus ning täitmise tingimused määratleda viimati nimetatud õigusnormides.

26 Itaalia seadusandja on kasutanud temale direktiivi artikli 29 esimese lõigu punktides e ja f antud võimalust, kehtestades dekreetseaduse nr 157/1995 artikli 12 punktides d ja e kaks asjaomast pakkumisest kõrvaldamise tingimust. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib siiski esiteks, kas see säte ei ole sõnastuse „kes ei ole nõuetekohaselt täitnud kohustust [...]" kasutamise tõttu leebem ega anna siseriiklikele asutustele rohkem tegutsemisruumi võrreldes direktiivi artikli 29 punktides e ja f kasutatud sõnastusega.

27 Selles osas tuleb esile tuua, nagu on märkinud õigesti Euroopa Kohtule märkusi esitanud huvitatud isikud, et sõnastusi „on täitmata jätnud" ja „ei ole nõuetekohaselt täitnud" on erinevates ühenduse riigihankeid käsitlevates direktiivides kasutatud samas tähenduses. Näiteks on see nii nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiivi 93/37/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike ehitustöölepingute sõlmimise kord (EÜT L 199, lk 54; ELT eriväljaanne 06/02, lk 163), artikli 24 punktide e ja f, nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiivi 93/36/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike tarnelepingute sõlmimise kord (EÜT L 199, lk 1; ELT eriväljaanne 06/02, lk 110), artikli 20 lõike 1 punktide e ja f ning lõpuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, lk 114; ELT eriväljaanne 06/07, lk 132), mis jõustus 31. jaanuaril 2006, artikli 45 lõike 2 punktide e ja f puhul. Järelikult ei ole asjaomasel kahel väljendil sisuliselt mingit vahet.

28 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu viidatud erinevaid olukordi tuleb seega vaadelda vastavalt neile põhjendustele.

29 Siseriiklik kohus küsib teiseks, kas selleks, et teenuseosutaja sotsiaalkindlustusmaksetega seotud kohustused ja maksukohustused oleksid täidetud, peab ta tegema „pakkumismenetluses osalemise taotluse esitamise tähtaja lõppedes või igal juhul enne lepingu sõlmimise otsuse vastuvõtmist" antud makse „täielikult ja viivitamata".

30 Et määratleda hetke, millal kandidaat pidi olema oma kohustused täitnud, tuleb sedastada, et direktiivi artikli 29 esimese lõigu punktid e ja f viitavad mõiste „on täitnud oma kohustused" sisu määratlemisel liikmesriikide siseriiklikele õigusnormidele ning kuna ühenduse seadusandja ei ole soovinud selle artikli kohaldamise ühtlustamist ühenduse tasandil, on loogiline järeldada, et sama viidet siseriiklikele sätetele kasutatakse ka asjassepuutuva hetke määratlemise suhtes.

31 Seega peab siseriiklikes normides olema määratletud, mis hetkeni või millise ajavahemiku jooksul peavad huvitatud isikud oma kohustuste täitmiseks maksed sooritama või teistes käesoleva otsuse punktides 34–39 käsitletud olukordades tõendama, et tagantjärele korrigeerimise tingimused on täidetud. See tähtaeg võib olla eelkõige osalemistaotluse esitamise tähtaeg, hanketeate saatmise kuupäev, kandidaatide pakkumiste esitamise tähtaeg, tellija poolt pakkumiste hindamise kuupäev või ka pakkumise vastuvõtmisele vahetult eelnev hetk.

32 Siiski tuleb täpsustada, et kõikidele riigihankemenetlustele kehtivad läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtted, mille kohaselt pakkumise sisu ja pakkumisel osalemist puudutavad tingimused peavad olema enne selgelt määratletud, nõuavad, et see tähtaeg peab olema määratletud absoluutse täpsusega ja avalikustatud, et

huvitatud isikutele oleks menetluse nõuded täpselt teada ning nad oleksid kindlad selles, et samad nõuded kehtivad kõikide konkurentide jaoks. See tähtaeg võib olla sätestatud siseriiklikes õigusnormides või need võivad anda selle sätestamise õiguse tellijatele.

33 Järelikult tuleb lugeda kohustused täitnuks kandidaat, kes on eespool punktis 31 käsitletud tähtaja jooksul teinud kõik oma sotsiaalkindlustusmaksete võlgade ja maksuvõlgadega seotud maksed, välja arvatud tagantjärele korrigeerimise ja halduskaebuse või kohtuliku kaebuse esitamise juhud, mida on käsitletud käesoleva otsuse punktides 34–39. Ainult tasumise alustamisest käsitletaval hetkel või tasumise kavatsuse tõendamisest või veel pärast seda hetke korrigeerimiseks vajalike rahaliste vahendite olemasolu tõendamisest ei piisa, kuna see rikuks kandidaatide võrdse kohtlemise põhimõtet.

34 Eelotsusetaotlus puudutab seejärel küsimust, kas siseriiklikke õigusnorme või halduspraktikat, mis annab teenuseosutajatele nende pakkumisel osalemiseks kõnealuse liikmesriigi poolt vastu võetud maksusummat vähendavate või tühistavate või maksuvabastuse meetmete või halduskokkuleppe alusel osade kaupa tasumise või võlgade vähendamise kohta võimaluse korrigeerida tagantjärele oma sotsiaalkindlustusmaksete ja maksudega seotud olukorda, saab lugeda direktiivi artikli 29 esimese lõigu punktidega e ja f kooskõlas olevaks.

35 Selles osas tuleb esile tõsta, nagu märgib õigesti kohtujurist oma ettepaneku punktis 29, et maksukohustuste ning sotsiaalkindlustusmaksetega seotud kohustuste suurus ja tekkimine on määratletud siseriiklikus õiguses. Lisaks on eespool punktis 25 rõhutatud, et mõiste „on täitnud oma kohustused" sisu ja ulatus tuleb samuti määratleda siseriiklikus õiguses. Peale selle on tähtaeg, mis on selles osas määrav, siseriiklikes õigusnormides kehtestatud tähtaeg, nagu on selgitatud käesoleva otsuse punktis 31.

36 Seega ei ole siseriiklikud õigusnormid või halduspraktika, mille kohaselt maksusummat vähendavate või tühistavate või karistusest vabastamise meetmete ning halduskokkuleppe korral on asjaomased kandidaadid nõuetekohaselt täitnud oma kohustused, et nad saaksid pakkumisel osaleda, vastuolus direktiivi artikli 29 esimese lõigu punktidega e ja f, tingimusel et nad suudavad käesoleva otsuse punktis 31 käsitletud tähtaja jooksul esitada tõendi maksusummat vähendavate või tühistavate või karistusest vabastamise meetmete või nende võlgasid puudutava halduskokkuleppe kohta.

37 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlus puudutab lõpuks kandidaadi poolt maksude või sotsiaalkindlustuse alal pädevate asutuste järelduste peale halduskaebuse või kohtusse kaebuse esitamise tagajärgi, tuvastamaks, kas kandidaat on nõuetekohaselt täitnud oma kohustusi selleks, et teda saaks lubada pakkumisel osalema.

38 Tuleb märkida, et viide direktiivi artikli 29 esimese lõigu punktides e ja f siseriiklikule õigusele kehtib ka selle küsimuse kohta. Halduskaebuse või kohtuliku kaebuse esitamise tagajärjed on siiski tihedalt seotud kohtulikku kaitset puudutavate põhiõiguste kasutamise ja kaitsega, millest kinnipidamine on ühenduse õiguskorraga samuti tagatud. Siseriiklikud õigusnormid, mis ignoreerivad täielikult halduskaebuse või kohtuliku kaebuse esitamise tagajärgi pakkumismenetluses osalemise suhtes, võivad rikkuda huvitatud isikute põhiõigusi.

39 Seda piirangut arvestades tuleb siseriiklikus õiguskorras seega määratleda, kas halduskaebuse või kohtuliku kaebuse esitamisel on selliseid tagajärgi, mis sunniks tellijat kuni lõpliku otsuse tegemiseni leidma, et asjaomane kandidaat on nõuetekohaselt täitnud oma kohustused, selleks et kandidaadil lubataks pakkumisel osaleda, tingimusel et selline kaebus on esitatud käesoleva otsuse punktis 31 käsitletud tähtaja jooksul.

40 Järelikult tuleb esitatud küsimustele vastata nii, et direktiivi artikli 29 esimese lõigu punktidega e ja f ei ole vastuolus siseriiklikud õigusnormid või halduspraktika, mille kohaselt teenuseosutaja, kes ei ole osalemistaotluse esitamise kuupäeval täitnud oma sotsiaalkindlustusmaksetega seotud kohustusi ja maksukohustusi, tasudes vastavad maksed täielikult, võib oma olukorda korrigeerida tagantjärele

— riigi võetud karistusest vabastamise või maksusummat vähendavate või tühistavate meetmete alusel või

— halduskokkuleppe alusel osade kaupa tasumise või võlgade vähendamise kohta või

— halduskaebuse või kohtuliku kaebuse esitamise alusel,

tingimusel et ta tõendab siseriiklikes õigusnormides või halduspraktikaga kehtestatud tähtaja jooksul, et tema suhtes on selliseid meetmeid või kokkuleppeid kohaldatud või et ta on selle tähtaja jooksul esitanud sellise kaebuse.

Kohtukulud

41 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiivi 92/50/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike teenuslepingute sõlmimise kord, artikli 29 esimese lõigu punktidega e ja f ei ole vastuolus siseriiklikud õigusnormid või halduspraktika, mille kohaselt teenuseosutaja, kes ei ole osalemistaotluse esitamise kuupäeval täitnud oma sotsiaalkindlustusmaksetega seotud kohustusi ja maksukohustusi, tasudes vastavad maksed täielikult, võib oma olukorda korrigeerida tagantjärele

— **riigi võetud karistusest vabastamise või maksusummat vähendavate või tühistavate meetmete alusel või**

— **halduskokkuleppe alusel osade kaupa tasumise või võlgade vähendamise kohta või**

— **halduskaebuse või kohtuliku kaebuse esitamise alusel,**

tingimusel et ta tõendab siseriiklikes õigusnormides või halduspraktikaga kehtestatud tähtaja jooksul, et tema suhtes on selliseid meetmeid või kokkuleppeid kohaldatud või et ta on selle tähtaja jooksul esitanud sellise kaebuse.

Allkirjad